

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

בפני כב' השופט פליקס גורודצקי

תובעות ל. ואח'
באמצעות ב"כ עוה"ד גבריאל מויאל

נגד ז. ואח'
באמצעות ב"כ עוה"ד ש.סירקיס

נתבעים

פסק דין

1
2 לפניי "תביעה הצהרתית ופירוק שיתוף".
3
4 התביעה הוגשה ביום 13.1.2021.
5
6 רקע עובדתי רלוונטי
7
8 1. התובעות והנתבעים (להלן: "הצדדים") הינם ילדי המנוח פלוני ז"ל (להלן: "המנוח") והמנוחה
9 פלונית ז"ל (להלן: "המנוחה").
10
11 2. המנוח והמנוחה (להלן: "המנוחים") נישאו זל"ז כדמויי ביום 00.00.1949 וחיו יחד כ-60 שנים.
12
13 3. המנוחה הלכה לעולמה ביום 00.00.2008.
14
15 4. המנוח הלך לעולמו ביום 00.00.2013.
16
17 5. בעניין עיזבון המנוחים התנהלו הליכים משפטיים ובפסק דין מיום 18.1.2017 (להלן: "פסק
18 הדין"):
19
20 התקבלה התנגדות לצוואת המנוחה (תי"ע ***) ובקשה לקיום צוואתה נדחתה (תי"ע ***);
21

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 התקבלה בקשה לקיום צוואת המנוח (תי"ע ***) והתנגדות לבקשה לקיום צוואת המנוח נדחתה
2 (תי"ע ***).
- 3
4 6. במסגרת התביעה הנוכחית עתרו התובעות, בין היתר, לפסק דין הצהרתי, לפיו מחצית זכויות
5 המנוח שייכות למנוחה. כן עתרו התובעות, בין היתר, לפירוק שיתוף בנכסים ולסעדים נוספים
6 שאין להם מקום בהליך זה **ראו: תקנה 15 (א) לתקנות בית משפט לענייני משפחה, תשפ"א** –
7 **2020** (להלן: **"תקנות משפחה"**).
- 8
9 7. במסגרת כתב ההגנה, העלו הנתבעים, בין היתר, טענת התיישנות.
- 10
11 8. התובעות לא ביקשו להגיש כתב תשובה לכתב ההגנה, בהתאם לתקנה 14 לתקנות משפחה
12 וסוגיית ההתיישנות נדונה לראשונה בדיון שהתקיים ביום 26.10.2021.
- 13
14 9. בתום הדיון ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים, ניכר היה כי אין כל מחלוקת עובדתית כך שאין מניעה
15 להכריע בסוגיית ההתיישנות שלא אגב קיום דיון **ראו: רע"א 6552/20 בנק דיסקונט לישראל**
16 **בע"מ נ' א. לוי השקעות ובניין בע"מ (2.12.2020) [פורסם בנבן]** והוחלט כי הצדדים יגישו
17 סיכומים בסוגיית ההתיישנות בלבד וזאת על מנת לאפשר לתובעות להשיב באופן ענייני לטענה
18 זו.
- 19
20 10. במסגרת הסיכומים חזרו הנתבעים על הטענות כי לאור מועד פטירת המנוחים ומהות התביעה
21 שהינה תביעה לסעד הצהרתי עילת התביעה התיישנה והתובעות העלו מספר טענות כנגד טענת
22 ההתיישנות – טענות שידונו במסגרת ההכרעה.
- 23
24 **הכרעה**
- 25
26 11. לאחר עיון בכתבי הטענות ובסיכומי הצדדים הגעתי למסקנה כי דין התביעה להידחות מחמת
27 התיישנות.
- 28
29 12. כאמור, במסגרת הסיכומים העלו התובעות מספר טענות ביחס לטענת ההתיישנות, כדלהלן:
- 30
31 **טענת ההתיישנות לא הועלתה בהזדמנות הראשונה**
- 32

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 13. במסגרת בקשה להארכת מועד להגשת כתב ההגנה, לא הועלתה טענת ההתיישנות והיא נטענה
2 לראשונה בכתב ההגנה.
- 3
4 14. ס' 3 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958 (להלן: "חוק ההתיישנות") קובע כי:
5
6 **"אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהזדמנות הראשונה לאחר**
7 **הגשת התובענה"**
- 8
9 15. על פי הפסיקה, בקשה להארכת מועד להגשת כתב הגנה שבמסגרתה לא נדרש לטעון טיעונים
10 לגופה של התביעה, איננה הזדמנות הראשונה להעלות טענת התיישנות **ראו: בש"א (מחוזי ת"א**
11 **8241/01 דוראני ברן נ' בנק לאומי לישראל בע"מ [פורסם בנבו] (22.1.2003); ת"א (מחוזי ת"א)**
12 **43250-09-20 אלמונית נ' השירות למען הילד מינהל אישיים וחברתיים משרד העבודה**
13 **(29.10.2021) [פורסם בנבו].**
- 14
15 16. לפיכך יש לראות את כתב ההגנה כהזדמנות הראשונה להעלאת טענת ההתיישנות.
- 16
17 17. כתב ההגנה אומנם לא נתמך בתצהיר, ואולם התובעות לא ביקשו למחוק את כתב ההגנה בשל
18 מחדל זה. משכך, כתב ההגנה "שריר וקיים". כפועל יוצא, לא ניתן לבוא ולומר כי טענת
19 ההתיישנות לא נטענה בהזדמנות הראשונה. הדבר נכון ביתר שאת, מקום בו אין כל מחלוקת
20 עובדתית ביחס לסוגיית ההתיישנות.
- 21
22 18. לאור האמור הטענה נדחית.
- 23
24 המועד בו נולדה עילת התביעה
- 25
26 19. המועד בו נולדה עילת התביעה הינו המועד בו ניתן פסק הדין – 18.01.2017.
- 27
28 20. התובעות מבססות טענה זו על האמור בס' 72 לפסק הדין בו נקבע, בין היתר, כי "תביעה לפירוק
29 שיתוף דינה לידון בהליך נפרד, יתכבדו המתנגדות ויעשו כן".
- 30
31
32 21. בעת בירור טענת התיישנות על בית המשפט לאזן בין זכות הנתבע לוודאות, מניעת הכבדה על
33 הנתבע ותיעדוף משאבי ציבור מחד גיסא, לבין זכות הגישה לערכאות מאידך גיסא **ראו: ע"א**
34 **9413/03 אלנקווה נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים, פ"ד סב(4); ע"א 2919/07 מדינת**

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 ישראל - הוועדה לאנרגיה אטומית נ' גיא-ליפל, פ"ד סד(2) 82; ע"א 10192/07 פסגת אשדוד
2 הנדסה אזרחית ותשתיות בע"מ נ' חן גל השקעות ומסחר בע"מ, (24.5.2010) [פורסם בנבו].
3
4 22. סעיף 15(1) לחוק ההתיישנות קובע כלל לפיו תקופת ההתיישנות בתביעה שאינה במקרקעין
5 תעמוד על 7 שנים. סעיף 6 לחוק ההתיישנות מורה כי תחילתה של תקופת ההתיישנות היא "ביום
6 שבו נולדה עילת התובענה".
7
8 23. לצורך התיישנות, עילת התביעה היא מכלול העובדות המהותיות המולידות את הזכות
9 לסעד המבוקש על ידי התובע ראו: ע"א 4275/10 מולהי נ' מדינת ישראל - משרד הבריאות,
10 [22.2.2012] [פורסם בנבו]. מכאן, שהמועד בו מתחיל מרוץ ההתיישנות הוא "היום בו
11 מתגבשות העובדות המהותיות המזכות את הנושה (התובע) בקיום החיוב כלפיו על-ידי החייב
12 Israel British Bank (London) (in liquidation), פ"ד מד(2) 271, 265.
13
14
15 24. במילים אחרות, "מועד לידתה של עילת התביעה לצורך חישוב תקופת ההתיישנות הוא המועד בו
16 מתגבשות העובדות המהותיות אשר מזכות את התובע בקיום החיוב כלפיו על ידי הנתבע. לשון
17 אחר: מרוץ תקופת ההתיישנות מתחיל ביום שבו אילו היה מגיש התובע את תביעתו לבית המשפט
18 והיה מוכיח את כל העובדות המהותיות – היה זוכה בפסק הדין " ראו: תמ"ש 15913-09-19
19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח' (10.12.2020) [פורסם בנבו].
20
21 25. אשר על כן, מועד היווצרות עילת התביעה הוא כאשר התגבשו העובדות החיוניות
22 המקימות את הזכות לסעד המבוקש, דהיינו כאשר נתון בידי התובע כוח תביעה המאפשר
23 לתובע לפנות לערכאות משפטיות, לברר את תביעתו ולקבל את הסעד המבוקש על ידו
24 ראו: ע"א 2462/97 הפועלים ליסינג בע"מ נ' טיפול שורש ניהול ושירותים למרפאות שיניים
25 (ישראל מספר 1) בע"מ, פ"ד נד(1) 529, 541; ע"א 735/07 צמרות חברה לבנין נ' בנק מזרחי-
26 טפחות, (5.1.2011) [פורסם בנבו].
27
28 26. במקרה שלפניי אין מחלוקת כי המנוחה נפטרה ביום 00.00.2008 ולמעשה ממועד זה
29 נולדה עילת התביעה.
30

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 21-01-24982 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 27. על פי ההלכה קיימת זכות תביעה ליורשים על פי חזקת השיתוף, גם לאחר מות אחד מבני הזוג.
2 פסק הדין המנחה בנושא הינו ע"א 5774/91 מרים יהלום נ' מנהל מס שבח מקרקעין, פ"ד מח
3 372 (3).
4
5 28. יחד עם זאת עילת התביעה בתביעת יורשים שמהותה הכרה בזכויות מנוחה מכוח חזקת השיתוף
6 בנכסים בין בני זוג, באה לעולם עם פטירת המנוחה וממועד זה מתחיל מרוץ ההתיישנות. מדובר
7 בתקופת התיישנות בת 7 שנים בלבד ראו: תמ"ש 13-10-46149 ג' ואח' נ' ג' ואח' (18.5.2014)
8 [פורסם בנבו].
9
10 29. המנוחה נפטרה כאמור ביום 00.00.2008 ועילת התביעה נולדה במועד זה. כפועל יוצא עילת
11 התביעה התיישנה ביום 00.00.2015, דהיינו כ-5 שנים לפני הגשת התביעה.
12
13 30. טענת התובעות כי מועד מתן פסק הדין הינו המועד לתחילת מרוץ ההתיישנות דינה
14 להידחות.
15
16 31. נקבע בתמ"ש 10-03-42386 ע' ואח' נ' ע' ואח' (5.8.2012) [פורסם בנבו] כי:
17
18 "אני דוחה את הטענה כי "מירוץ ההתיישנות" החל לכל המוקדם במועד בו הוגשה
19 הבקשה לצו ירושה בעניינה של האם המנוחה.
20
21 מירוץ ההתיישנות החל במועד פטירת האם, שכן הירושה נופלת בחלקם של היורשים ברגע
22 הפטירה (ראה סעיף 1 לחוק הירושה התשכ"ה-1965).
23
24 כל תוצאה אחרת תביא למצב בלתי נסבל ובלתי ראוי שבו ניתן לתבוע שיתוף
25 בנכסים מכח הילכת השיתוף אף מספר דורות לאחר פטירת בן הזוג מכוחו נטען
26 השיתוף"
27
28 32. לכל אלה יש להוסיף כי המנוחה במשך כל שנות הנישואין לא הגישה תביעה הצהרתית כנגד המנוח
29 ובהתאם להלכת יהלום "מקום שהייתה לבן הזוג הזדמנות סבירה לטעון לשותפות בנכסים והוא
30 בחר שלא לעשות כן, יש לראותו כמוותר על הזכות לטעון להלכת השיתוף, ועל-כן אין להתיר גם
31 ליורשיו להעלות טענה זו במקומו". זאת, בנוסף לעקרונות שנקבעו בע"א 4696/90 א' מצא מרים
32 פישלר נ' ברוך שיין (26.7.1994) [פורסם בנבו] לפיהם יש להתחשב במשך הזמן והפגיעה בזכויות

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 צד שלישי כשיקולים המונעים הכרה בזכויות בן הזוג או יורשו שבא בנעליו מכוח חזקת השיתוף
2 ראו: עמ"ש 33417-06-20 ס. נ' א.נ. ואח' (4.8.2021) [פורסם בנבו].
3
4 33. בנסיבות דומות נפסק במסגרת ת"ע 28098-12-15 א.ש ואח' נ' ע.ש (8.3.2017) [פורסם בנבו] כי:
5 "אם כן, אם את תביעתה של האם עצמה - לו הייתה באה לפנינו כיום - היינו דוחים על הסף בגין
6 התיישנותה, קל וחומר בן-בנו של קל וחומר שאת תביעתן של בנותיה, הבאות מכח אימן, נדחה
7 על הסף".
8
9 34. לאור האמור טענת התובעות נדחית.
10
11 תביעה במקרקעין
12
13 35. לטענת התובעות התביעה הינה תביעה במקרקעין משעה שאחד מנכסי העיזבון המצוין
14 לסי' 28 לכתב התביעה (להלן: "הנכס") הוא נכס מקרקעין.
15
16 36. ס' 5 לחוק ההתיישנות קובע כי:
17
18 **התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות)**
19 **היא –**
20 **(1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;**
21 **(2) במקרקעין – חמש עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין**
22 **לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) – עשרים וחמש שנה.**
23
24 37. הסעד העיקרי שנתבקש בכתב התביעה הינו הסעד הצהרתי ביחס לכלל נכסי העיזבון ולא
25 ביחס לנכס מקרקעין זה או אחר.
26
27 38. הובהר בפסיקה ראו: ע"א 41355-06-20 עונאללה נ' בשתאוי (5.11.2020) [פורסם בנבו]
28 כי:
29
30 "תובענה למתן פסק דין הצהרתי עשויה להתיישן ככל תביעה, זאת פסק בית
31 המשפט העליון זה מכבר, למעט מקרים יוצאים מגדר הרגיל, כגון תובענה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

1 לקביעת גיל (ראו למשל ע"א 630/90 רוז'נסקי נ' ארגון מובילי לוד בע"מ, פ"ד
2 מה(5) 365 (1991); ע"א 2040/01 נחמיאס נ' נכסי בני משפחת מושקוביץ בע"מ,
3 פ"ד נו(6) 481 (2002); ע"א 9981/17 קוויקלר נ' בן נון [פורסם בנבו] (2019)).

4
5 39. טענת התובעות כי איזכור הנכס ס' 28 לכתב התביעה הופך את התביעה לתביעת מקרקעין לא
6 ניתן לקבל שכן גם ביחס לנכס זה, כמו ביחס ליתר הנכסים, נתבקש סעד הצהרתי.

7
8 40. בע"א 9382/02 בולוס ובניו נ' בנק דיסקונט (10.6.2008) [פורסם בנבו] נקבע במפורש כי:

9
10 "תובענה במקרקעין לצורך חוק ההתיישנות אינה מתפרשת על פני זכויות
11 אובליגטוריות הנתונות לאדם, גם אם הן נוגעות לשימוש במקרקעין. כאשר
12 הזכות הנטענת מסווגת כזכות אובליגטורית, ולא כזכות קניינית במקרקעין, היא
13 תמויין כתביעה 'בשאינו מקרקעין' ולא כתביעה ב'מקרקעין'".

14
15 41. לאור האמור טענת התובעות נדחית.

הודאת הנתבעים

16
17
18
19 42. לטענת התובעות, במהלך הדיון בהליכים העוסקים בעיזבון המנוחים, הודו הנתבעים בקיום
20 זכויות התובעות.

21
22 43. ס' 9 לחוק ההתיישנות קובע:

23
24 הודה הנתבע, בכתב או בפני בית משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה,
25 בקיום זכות התובע, תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום
26 ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה

27
28 44. בע"א 8438/09 רובאב חברה לנכסים בע"מ נ' אחים דוניץ בע"מ (19.4.2012) [פורסם בנבו] נדונה
29 השאלה מהי אותה "זכות", אשר אם הנתבע הודה בקיומה או ביצע את מקצתה, יש בכך כדי
30 להתחיל מחדש את מירוץ תקופת ההתיישנות ונקבע כי:
31

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 21-01-24982 ל. ואח' נ' ז. ואח'

1 "הנתבע אינו חייב להודות בזכותו הקונקרטי של התובע לסעד מסוים, לצורך סעיף 9
2 לחוק ההתיישנות, ודי לו שיודה בעובדות המבססות את זכותו הקונקרטי של התובע..."

3
4 יחד עם זאת, "הדעת נותנת כי על "הודאת הנתבע" להיות בעלת רמת פירוט גבוהה יותר לשם
5 ביסוס זכותו של התובע, שכן ביסוסה מצריך הודאה "יש מאין" בקיומם של הפרטים
6 הרלוונטיים "ראו: ת"א (מחוזי מרכז) 36486-09-20 שנאכר עוידה ואח' נ' מדינת ישראל ואח'
7 (20.5.2021) [פורסם בנבו].

8
9 45. בס' 7 לסיכומים התובעות מבססות את הטענה על עדות הנתבע 3, אשר העיד ביום 8.3.2016 בת"ע
10 *** כי המנוחה:

11
12 "ניהלה את הבית, אבא בחיים לא עשה עסק בלי ששאל את אמא... היא היתה הכתר שבבית"
13 (עמ' 7 ש' 23 לפרוטוקול הדיון)

14
15 "אצל אבא בבית אמא הייתה אחראית על כל הנסחים וכל המסמכים, הכל היה בארון שלה
16 ומתי שאבא היה צריך מסמך הוא היה פונה לאמא, כל ההסכמים של כל החתנים והכלות הכול
17 היה בידי אמא" (עמ' 7 ש' 27-29 פרוטוקול הדיון).

18
19 "...היא הייתה עקרת בית למופת. אבא ניהל את הכול בחוץ ואמא הכול בבית" (עמ' 11 ש' 6
20 לפרוטוקול הדיון)

21
22 46. לטעמי לא ניתן לראות בעדות הנתבע 3 הודאה לצורך ס' 9 לחוק ההתיישנות.

23
24 47. העדות עוסקת ביחסים המשפחתיים בין המנוח למנוחה, ביחס שלו כלפיה, בחלוקת התפקידים
25 בין שני המנוחים ואין בעדות זו הודאה כלשהי בזכויות התובעות.

26
27 48. התובעות טענו גם כי קבלת טענת ההתיישנות משמעותה סילוק התביעה על הסף.

28
29 49. הלכה היא כי סילוק של תביעה על הסף, בין על דרך של מחיקה ובין על דרך של דחייה, הינו סעד
30 חריג, ויש לעשות בסעד זה שימוש זהיר "במקרים יוצאי דופן בלבד, כאשר אין ולו אפשרות קלושה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

22 נובמבר 2021

תמ"ש 24982-01-21 ל. ואח' נ' ז. ואח'

- 1 שבידור התובענה לגופה יניב לתובע את הסעד המבוקש" ראו: רע"א 8076/16 בטאט נ' דיר ב.פ.
2 בע"מ (5.2.2017) [פורסם בנבו]; א' גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי 342 (מהדורה 12, 2015).
3
4 50. הסעד של סילוק על הסף הוא אומנם נדיר, אך לא בלתי אפשרי ראו: רע"א 2022/07 הבנק
5 הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' אר און השקעות בע"מ, (13.8.2007) [פורסם בנבו] ומקום
6 בו הוכח כי עילת התביעה התיישנה, אין מנוס מדחייתה על הסף, כדי להביא לחסכון משאבים הן
7 של הצדדים והן של בית המשפט ראו: רע"א 6552/20 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' א. לוי
8 השקעות ובניין בע"מ (2.12.2020) [פורסם בנבו]; רע"א 9261/20 בנק דיסקונט לישראל בע"מ
9 נ' Joint Stock Company Commercial Bank PrivatBank ואח' (25.3.2021) [פורסם
10 בנבו].
11
12 51. לאור האמור, אני מקבל את טענת ההתיישנות ומורה על דחיית התביעה.
13
14 52. בשים לב לשלב אליו הגיע ההליך, התובעות יישאו בהוצאות הנתבעים בסך של 10,000 ₪.
15
16 53. המזכירות תסגור את התיק.
17
18 אני מתיר את פרסום פסק הדין לאחר השמטת פרטים מזהים.
19
20 ניתן היום, י"ח כסלו תשפ"ב, 22 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.
21

פליקס גורודצקי, שופט

22
23
24
25